

SLOVENSKÉ NÁRODNÉ STREDISKO PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

SPRÁVA

**o monitoringu médií so špeciálnym zameraním na prejavy
rasizmu, xenofóbie a antisemitizmu za rok 2017**

Bratislava, apríl 2018

Názov: Správa o monitoringu médií so špeciálnym zameraním na prejavy rasizmu, xenofóbie a antisemitizmu za rok 2017

Vydalo: Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, v Bratislave 2018

Za obsah a jazykovú úpravu zodpovedá vydavateľ.

Text neprešiel jazykovou úpravou.

© Slovenské národné stredisko pre ľudské práva

Nepredajné

Obsah

Úvod	4
1 Šek rodinám so zdravotne ťažko postihnutými na 1488 eur v deň výročia vyhlásenia Slovenského štátu.....	6
2 Fyzický útok na občana tmavej pleti.....	8
3 Nenávistné prejavy u maloletých.....	11
4 Nenávistné prejavy namierené proti príslušníkom rómskeho etnika.....	13
5 Antisemitizmus a neonacizmus.....	15
Záver	16
Stredisko odporúča	17

Úvod

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva (ďalej v texte ako „Stredisko“) pravidelne monitoruje mediálne správy, pričom svoju osobitnú pozornosť zameriava na prejavy rasizmu, xenofóbie a antisemitizmu. Získané informácie následne každoročne vyhodnocuje v osobitnej správe o monitoringu médií so zameraním sa na uvedené prejavy. Ide o parciálnu časť zákonnej pôsobnosti Strediska v nadväznosti na ľudskoprávny rozmer jeho mandátu. Jej aktívnou implementáciou Stredisko dopĺňa komplexnosť množiny jeho zákonnej pôsobnosti o zhromažďovanie informácií o predmetných prejavoch, pričom tieto informácie vyhodnocuje, zverejňuje, resp. na požiadanie sprístupňuje verejnosti.

Monitoring médií má z teritoriálneho hľadiska vnútroštátny charakter. Stredisko tak nemonitoruje špecifikované prejavy zverejnené v zahraničnej tlači a ani ich následne nevyhodnocuje. Selekcia mediálnych informácií podlieha dôslednému pridržiavaniu sa definičných znakov skúmaných oblastí. Stredisko sa vzhľadom k množiacim sa nenávisťným prejavom v spoločnosti zameriava aj na identifikáciu tých prípadov, ktoré síce nespĺňajú charakteristiku rasistického, antisemitistického či xenofóbneho prejavu, avšak z ich obsahu možno vyvodit' nenávisťný motív konania, či opomenutia konania vo vzťahu ku skupine dotknutých osôb.

Metodológia zberu relevantných mediálnych informácií sa aj tentoraz opiera o funkcionality všeobecných internetových prehliadačov, ako aj o výsledky dlhoročnej spolupráce medzi Strediskom a agentúrou STORIN plus.

V procese vyhodnocovania obsahu jednotlivých mediálnych správ berie Stredisko do úvahy predovšetkým relevantnosť ich obsahu, ktorý je aj napriek formálnej nezávislosti médií často spochybniteľný. Z uvedeného dôvodu formuluje Stredisko k jednotlivým prípadom pomerne všeobecné závery. Správa o monitoringu médií za kalendárny rok 2017 sa rovnako, ako jej predchodkyňa, nezaoberá vnútroštátnou politickou situáciou. Diskusia k nej v kontexte nárastu extrémizmu totiž prináša v mnohých prípadoch emocionálne napätie, ktoré s istotou neprispieva ku konštruktívnym riešeniam a návrhom riešení v boji proti nárastu pravicového extrémizmu. Alarmujúcou skutočnosťou, a to aj s prihliadnutím na prezumpciu neviny, je však samotný výkon poslaneckého mandátu osôb, ktoré sú obvinené, resp. obžalované z tzv. extrémistických trestných činov. Napriek vyššie uvedenému, začína Stredisko svoju výročnú správu o monitoringu médií so zameraním sa na prejavy rasizmu,

xenofóbie a antisemitizmu odsúdeniahodným až nechutným prípadom, ktorý sa mal udiat na podujatí organizovanom politickou stranou.

1 Šek rodinám so zdravotne ťažko postihnutými na 1488 eur v deň výročia vyhlásenia Slovenského štátu

Dňa 14. marca 2017, t. j. presne v deň 78. výročia od vyhlásenia Slovenského štátu, mali členovia politickej strany Kotleba – Ľudová strana naše Slovensko darovať trom rodinám šeky na 1488,- eur. Členmi obdarovaných rodín mali byť aj zdravotne ťažko postihnuté osoby. V uvedenej veci vznesol vyšetrovateľ Národnej kriminálnej agentúry obvinenie voči vedúcemu predstaviteľovi uvedenej politickej strany, a to za trestný čin prejavovania sympatií k hnutiu, ktorého činnosť smerovala alebo smeruje k potláčaniu základných ľudských práv a slobôd. Výsledok trestného konania však neboli verejnosti známy ani do konca kalendárneho roka 2017. V októbri 2017 sa navyše objavili ďalšie mediálne informácie o finančnom príspevku na 1488 eur, ktorý mal predseda Banskobystrického samosprávneho kraja a predseda zmienenej politickej strany prideliť hokejovému klubu z Veľkého Krtíša.

Symbolika uvedených čísel je verejnou prezentáciou odkazu amerického rasistu Davida Lanea a jeho známych 14 slov o nevyhnutnej potrebe zabezpečenia existencie „našich ľudí“, ako aj budúcnosti pre biele deti. Číslo 88 je symbolom pozdravu, ktorý používali nacisti. V uvedenom kontexte je potrebné vyhodnocovať medializované udeľovanie finančných darov. Stredisko apeluje, aby nedochádzalo k verejnému zľahčovaniu vyhodnocovania obdobných prípadov, kedy osoby, šíriace nenávisť vo vzťahu k skupinám obyvateľstva, navonok dobročinnosťou prezentujú nenávisťnú, rasistickú a extrémistickú symboliku. Pri vyhodnocovaní subjektívnej stránky konania je totiž osobitne dôležitou skutočnosťou vyhodnotenie charakteristiky osoby, resp. osobnosti toho, kto s uvedenou symbolikou verejne manipuluje.

Väčšine demokratickej spoločnosti nič nehovoriace, ba pre mnohých až dobročinné skutky, sú jasnou propagáciou nacizmu, či rasizmu. Zároveň ide o poľutovaniahodný, až nechutný spôsob prejavu dobročinnosti, aký v našej spoločnosti nemá obdobu. Vyššie uvedená politická strana si pomerne rýchlo osvojila politiku, ktorá je známa aj iným extrémistickým hnutiam. David Duke¹ už pred mnohými rokmi prišiel na to, že nenávisť voči určitým skupinám obyvateľstva možno účinne šíriť propagovaním lásky.² Predstavitelia politickej strany Kotleba – Ľudová strana naše Slovensko pomerne často a verejne používajú

¹ Známy americký spisovateľ, publicista, avšak najmä člen Ku-klux-klanu; pozn. Strediska.

² Porovnaj SURMIAK-DOMANSKA, K.: Ku-klux-klan – Tady bydlí láska. V preklade vydalo vydavateľstvo Absynt. Žilina. 2017, s. 100.

heslo „Za Boha a za národ!“³ Na druhej strane svojimi vyjadreniami prispievajú k šíreniu nenávisti ku konkrétnym skupinám obyvateľov, čo je v absolútnom rozpore s obsahovým zameraním a poslaním kresťanstva, či iného náboženstva. V kresťanskom učení totiž nenachádzame žiadnu zmienku o šírení nenávisti. Predstavitelia uvedenej politickej strany tak nezneužívajú len náboženstvo, ale rovnako tak zdravotne ťažko postihnutých ľudí na to, aby mohli propagovať svoje vnútorné presvedčenie, ktoré má evidentný nenávistný odkaz.

Stredisko odsudzuje akékoľvek symbolické prejavy, ktoré sú verejnou prezentáciou a podporou rasistických či iných extrémistických skupín. Zároveň požaduje, aby zodpovedné orgány v obdobných prípadoch konali efektívne a v zmysle platnej a účinnej legislatívy. Podobné skutky nemajú miesto v demokratickej spoločnosti, keďže ich primárnym cieľom nie je propagácia lásky a dobročinnosti, ale práve naopak, zámerom je tu šírenie nenávisti k menšinám a konkrétnym skupinám obyvateľstva.

Zoznam mediálnych správ:

- <https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/423760-kotleba-zneuzil-charitu/>
- <https://dennikn.sk/904635/kotleba-opat-provokoval-so-sumou-1488-eur-odkaz-na-neonacistov-spojil-s-malymi-hokejistami-z-velkeho-krtisa/>
- <https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/436723-kotlebu-obvinili-pre-seky-na-1-488-eur-hrozia-mu-az-tri-roky-vazenia/>
- <https://www.aktuality.sk/clanok/528151/kotleba-opakovane-daroval-1488-eur-symbolicku-sumu-dostali-mali-hokejisti/>
- <https://domov.sme.sk/c/20613921/policia-obvinila-kotlebu-za-seky-na-1488-eur.html>

³ Bližšie pozri napr.: <https://www.youtube.com/watch?v=4sqCT9U5amU>

2 Fyzický útok na občana tmavej pleti

Podľa medializovaných informácií malo dôjsť vo februári 2017 k fyzickému násiliu v nočnom bare v meste Banská Bystrica. Útočníkom mal byť slovenský štátny občan, ktorý mal podľa výpovedí prítomných, na Francúza tmavej pleti, vykrikovať, že ho zabije a zároveň ho mal počastovať vulgarizmami s rasistickým podtónom. Napokon mal udrieť poškodeného hrubostenným pohárom do oblasti hlavy, čoho následkom mali byť rezné rany v spánkovej oblasti poškodeného s dĺžkou liečenia odhadovanou na desať až pätnásť dní. Mediálne informácie o počte osôb, ktoré boli prítomné pri incidente sa rozchádzajú a teda nemožno len na ich základe pristúpiť ku konkrétnym záverom v predmetnej veci. Orgány činné v trestnom konaní poskytli prvotné vyjadrenie, v zmysle ktorého mala byť motívom samotného útoku farba pleti poškodeného. Inými slovami, súd by mal v tomto prípade u obvineného skúmať skutočnosť, či fyzické násilie bolo motivované farbou pleti poškodeného.⁴

Údajný útočník bol napokon rozhodnutím súdu vzatý do väzby. Prokurátor navrhol vzatie do väzby z dôvodu obavy z pokračovania v trestnej činnosti u obvineného. O sťažnosti obvineného proti uzneseniu súdu o vzatí do väzby následne rozhodoval Najvyšší súd Slovenskej republiky.⁵ Išlo o prvý prípad podania návrhu na vzatie do väzby u osoby obvinenej zo spáchania trestného činu ublíženia na zdraví a prečinu výtržníctva s osobitným motívom, ktorým mala byť farba pleti poškodeného, odo dňa nadobudnutia účinnosti noviel trestných kódexov.⁶ Účelom novej legislatívy malo byť dosiahnutie väčšej miery efektivity pri vyšetrovaní tzv. extrémistických trestných činov, resp. trestných činov s možným „extrémistickým motívom.“ Najvyšší súd napokon zrušil sťažnosťou obvineného napadnuté uznesenie sudcu pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu⁷ a prepustil obvineného z väzby ihneď na slobodu.⁸

⁴ Skutok bol v zmysle trestnoprávných ustanovení klasifikovaný ako trestný čin ublíženia na zdraví z osobitného motívu; porovnaj znenie ustanovenia § 156 ods. 1, 2 písm. b) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona v znení neskorších právnych predpisov v nadväznosti na ustanovenie § 140 písm. e) tohto zákona, ako aj prečin výtržníctva podľa §§ 364 ods. 1 písm. a), 2 písm. a), 140 písm. e); pozn. Strediska.

⁵ Porovnaj Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, spis. zn.: 4 Tost 7/2007, dostupné aj na: <http://merit.slv.cz/4Tost7/2017>

⁶ K tomu porovnaj ustanovenia zákona č. 316/2016 Z. z. o uznávaní a výkone majetkového rozhodnutia v trestnom konaní v Európskej únii a o zmene a doplnení niektorých zákonov, dostupného na: <https://www.slovlex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2016/316/20170101.html>

⁷ Spis. zn.: 2 Tp 5/2017; pozn. Strediska.

⁸ O dôvodoch vydania predmetného rozhodnutia viac v odôvodnení vyššie uvedeného rozhodnutia Najvyššieho súdu; pozn. Strediska.

Stredisko nedisponuje informáciami, ktoré by obsahovali skutočnosti o právoplatnom skončení trestného konania v predmetnej veci. Zdôrazňuje však potrebu pravidelnejšieho monitoringu prípadu zo strany médií, ktoré plnia významnú funkciu verejnej kontroly vo vzťahu k plneniu úloh zo strany štátnych orgánov, vrátane orgánov činných v trestnom konaní a súdov. Stredisko rešpektuje v uvedenom konkrétnom prípade princíp prezumpcie nevinny a do nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia v uvedenej trestnej veci nebude vynášať hodnotiace súdy.

Stredisko však vyhlasuje, že akýkoľvek fyzický či psychický útok, ktorého motívom je farba pleti, resp. príslušnosť k etnickej menšine, je odsúdeniahodným konaním a nemá miesto v demokratickej spoločnosti, založenej na princípoch právneho štátu. V prípade, ak k takému útoku dôjde, je vecou príslušných štátnych orgánov, aby vo veci konali s náležitou starostlivosťou a vykonali potrebné kroky, ktorými by dali jasne najavo, že obdobné skutky nie sú spoločnosťou tolerované. Stredisko rovnako zdôrazňuje významný aspekt odstrašujúcej funkcie trestania v obdobných trestných veciach, čo má v konečnom dôsledku nespochybniteľný prevenčný potenciál vo vzťahu k zmierneniu nárastu miery výskytu obdobných trestných činov s identifikovateľným priamym úmyslom, resp. priamym motívom konania, spočívajúcim v odlišnej farbe pleti, či iných chránených dôvodoch.⁹ Stredisko nespochybňuje náročnosť identifikácie motívu konania, ktorý z logiky veci ani dokázať nemožno, avšak poukazuje na potrebu náležitej argumentácie skutkového stavu v nadväznosti na posúdenie otázky motívu konania obvineného a vyhodnotenie vysokej miery pravdepodobnosti o motivácii, ktorá viedla konkrétnu osobu k urobieniu konkrétneho skutku, nesúceho *prima facie* znaky rasizmu, xenofóbie či inej formy nenávisťného trestného činu.

Zoznam mediálnych správ:

- <https://dennikn.sk/682897/v-banskej-bystrici-porezali-sklom-z-pohara-francuzskeho-studenta-policia-hovori-o-rasizme/>

⁹ Chránené dôvody možno identifikovať aj prostredníctvom ustanovenia § 130 ods. 7 písm. c) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona v znení neskorších právnych predpisov, dostupného na: <https://www.slovlex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/300/>; konkrétne ide napr. o rasu, národ, národnosť, farbu pleti, príslušnosť k etnickej skupine, pôvod, rod alebo náboženské vyznanie; rovnako tak ich môžeme identifikovať prostredníctvom ustanovenia § 140 písm. e) uvedeného zákona, ktoré rozlišuje osobitný motív spáchania trestného činu z nenávisťi voči skupine osôb alebo jednotlivcovi. Okrem už uvedených dôvodov tu identifikujeme motív sexuálnej orientácie, či politického presvedčenia; pozn. Strediska.

- <http://bystrica.dnes24.sk/utok-na-francuza-v-bystrickom-nocnom-bare-co-sa-udialo-na-mieste-podla-slov-policie-263208>
- <https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/419927-po-incidente-v-banskobystrickom-bare-naka-vzniesla-obvinenie/>
- <http://bystrica.dnes24.sk/najvyssi-sud-rozhodol-o-muzovi-ktory-mal-v-bystrici-napadnut-francuza-pre-farbu-pleti-264384>
- <https://www.aktuality.sk/clanok/416087/rasistu-ktory-v-banskej-bystrici-napadol-cudzinca-vzali-do-vazby/>

3 Nenávistné prejavy u maloletých

V zmysle zverejnených medializovaných informácií malo v júni 2017 dôjsť k fyzickému útoku jedenásťročného chlapca voči o dva roky mladšiemu maloleťmu žiakovi. Kopanie do oblasti hlavy a brucha mali sprevádzať vulgárne nadávky s rasistickým podtónom, narážajúce na farbu pleti obeť útoku, ktorá mala v dôsledku fyzického útoku utrpieť pomliaždeniny v brušnej dutine, pričom tie mali byť sprevádzané bolesťami hlavy v nasledujúcich dňoch po útoku.

Trestné konanie sa v predmetnej veci skončilo vydaním uznesenia o odložení veci, čo vyšetrovateľ národnej kriminálnej agentúry zdôvodnil nízkym vekom útočníka, voči ktorému tak nebolo možné vyvodit' trestnú zodpovednosť. Úrad špeciálnej prokuratúry sa verejne zaviazal k dôslednému sledovaniu riešenia obdobných prípadov v rámci odborných diskusií o tzv. netrestnoprávných postupoch.

Stredisko sa vzhľadom k odôvodneniu rozhodnutia o odložení trestnej veci nemôže relevantne vyjadriť k skutkovým okolnostiam medializovaného prípadu, čo ani nie je jeho zákonnou úlohou. K začatiu procesného štádia dokazovania totiž v predmetnej veci ani nedošlo, keďže neboli naplnené hmotnoprávne podmienky pre ďalší postup v konaní.

Stredisko jednoznačne odsudzuje akékoľvek fyzické útoky, o to viac útoky, ktorých motívom je farba pleti poškodenej osoby. Situácia je mimoriadne závažnou v prípade, ak k takýmto fyzickým atakom dochádza už medzi maloleťmi, resp. deťmi. Výsledkom obdobného správania sa detí sú sociologické faktory, ktoré vplyvajú na ich vývoj, avšak predovšetkým ich rodinné a školské prostredie. Za správanie sa detí zodpovedajú v prvom rade ich rodičia, ktorí formujú zmýšľanie maloleťých od momentu, kedy sú deti schopné postupne vnímať okolitý svet. Majú nepochybne najväčší vplyv na vytváranie svetonázoru dieťaťa. Rovnako dôležitú úlohu v procese formovania zmýšľania maloleťých zohráva ich školské prostredie, v ktorom trávajú podstatnú časť svojho života, až po nadobudnutie plnoletosti. Psychológovia, prípadne pracovníci orgánov sociálnej kurately, „nastupujú na scénu“ väčšinou až v prípade, kedy už došlo k určitému sociopatickému javu, prípadne trestnému činu. Osobitnou kapitolou je v zásade neobmedzený prístup maloleťých k medializovaným informáciám prostredníctvom mobilných telefónov, tabletov, či počítačov, prostredníctvom ktorých taktiež dochádza k tvarovaniu názoru maloleťého na okolitý svet.

Stredisko vyzýva široký okruh subjektov, od Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky a ich podriadených orgánov, aby vo vzájomnej kooperácii prispeli k prevencii vo vzťahu k akejkoľvek, avšak vzhľadom k medializovaným informáciám a spoločenskej situácii, predovšetkým nenávisťnej trestnej činnosti u maloletých. Stredisko vyzýva uvedené inštitúcie k vyššej miere predvídavosti a zároveň reakcieschopnosti v prípadoch, kedy výchova v rodinách zlyháva, aby v budúcnosti nemuseli médiá informovať verejnosť o obdobnom prípade, aký Stredisko vyššie opísalo.

Zoznam mediálnych správ:

- <https://www.aktuality.sk/clanok/501580/11-rocny-extremista-chlapca-riesila-specialna-prokuratura/>
- <https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/434909-rasisticke-utoky-su-aj-medzi-detmi/>
- <http://www2.teraz.sk/slovensko/usp-riesil-extremizmus-v-pripade-11/268008-clanok.html>
- <http://doma.markiza.sk/clanok/1876321-specialna-prokuratura-riesila-extremizmus-v-pripade-11-rocneho-ziaka>
- <https://spravy.pravda.sk/domace/clanok/434000-extremizmus-deti-malolety-napadol-chlapca-na-ihrisku-trest-ho-minie/>

4 Nenávistné prejavy namierené proti príslušníkom rómskeho etnika

Jediná stručná elektronicky prístupná mediálna správa o údajnej streľbe do vzduchu a vyhrážaní sa skupine príslušníkov rómskeho etnika v areáli futbalového štadióna v Moldave nad Bodvou je dôvodom na výhrady vo vzťahu k práci médií, ktoré nevenovali závažnej skutočnosti náležitú pozornosť, a tým pádom nezaujali ani odsudzujúce stanovisko k predmetnej veci. Informovanie verejnosti a kritický, resp. odsudzujúci postoj médií k obdobným skutkom môže predstavovať účinný prevenčný nástroj vo vzťahu k potláčaniu nenávistnej trestnej činnosti.

Stredisko tak disponuje iba stručnými, verejne prístupnými informáciami o údajnom incidente, kedy mal obvinený z prečinu výtržníctva s rasovým motívom,¹⁰ pod vplyvom alkoholu niekoľkokrát vystreliť do vzduchu z plynovej pištole, pričom mal prítomným občanom rómskeho etnika adresovať mimoriadne závažné slová.¹¹ Konanie obvineného mohlo vzbudiť u adresátov obavu o ich život.

Nenávistné prejavy vo vzťahu k príslušníkom rómskej etnickej skupiny na území Slovenskej republiky nie sú ničím výnimočným. Útočníci často svoje verbálne prejavy adresujú väčšej skupine osôb, príslušníkov tohto etnika. Stredisko jednoznačne odsudzuje akékoľvek nenávistné prejavy, smerované vo vzťahu k skupine osôb, avšak obzvlášť odsudzuje nenávistné prejavy trestnoprávneho charakteru, ktorých motívom je farba pleti, príslušnosť k etniku či iné vyššie spomínané chránené dôvody. Verbálne ataky sú pomerne často výsledkom predsudkov, na čo následne doplácajú konkrétni jednotlivci – poškodení, resp. obeť verbálnych útokov. Obdobné správanie absolútne neprispieva k dosiahnutiu cieľa, ktorým je inklúzia rómskeho obyvateľstva. Naopak, prehĺbuje sociálnu segregáciu a prispieva k šíreniu nenávisti voči skupine obyvateľov, pričom deliacim znakom konania, či jeho opomenutia, je samotný fakt príslušnosti k etnickej skupine. Následkom nenávistných prejavov vo vzťahu k príslušníkom rómskeho etnika je prirodzené zvýšenie miery výskytu predsudkov, dnes často prezentovaných prostredníctvom sociálnych sietí, t. j. verejne. Stredisko vníma aktuálnu situáciu v pomerne negatívnom svetle. Nenávistné prejavy, výsledok emocionálneho napätia, majú totiž v mnohých prípadoch prednosť pred racionálnym uvažovaním a konštruktívnymi krokmi smerujúcimi k inklúzii rómskeho obyvateľstva.

¹⁰ Medializovaná Klasifikácia trestného činu v uznesení o vznesení obvinenia – prečin výtržníctva z osobitného – rasového motívu; pozn. Strediska.

¹¹ Z obsahu medializovanej správy: „*postrieam vás*“ ... „*na vás treba len Hitlera*“; pozn. Strediska.

Kľúčovú úlohu v uvedenom kontexte zohrávajú opätovne médiá. Stredisko zdôrazňuje potrebu citlivého informovania verejnosti. Názorným príkladom negatívnej emócie je totiž mediálna správa, ktorej obsahom je pri informovaní o rómskom obyvateľstve, takmer vždy informácia o etnickej príslušnosti. U iných skupín obyvateľstva sa zdôrazňovanie etnicity, národnosti, národa, či rasy ich členov v mediálnych správach objavuje s podstatne nižšou mierou periodicity. Stredisko tak vyzýva novinárov, aby si uvedenú skutočnosť náležite uvedomovali a neprispievali svojou činnosťou k vytváraniu negatívnych predsudkov vo vzťahu k rómskemu etniku. Pokiaľ budú médiá túto výzvu rešpektovať, zníži sa miera rizika výskytu obdobných prípadov, k akému došlo v areáli futbalového štadióna v Moldave nad Bodvou.

Zoznam mediálnych správ:

- <https://kosice.korzar.sme.sk/c/20486050/strielal-do-vzduchu-a-vyhrazil-sa-romskemu-etniku.html>

5 Antisemitizmus a neonacizmus

V apríli 2017 mala skupina neonacistov zneuctiť pamätnú dosku významného rabína z obdobia druhej svetovej vojny Yissachara Schloma Teichtala,¹² ktorú v decembri 2016 odhalili v Piešťanoch. Na doske sa mali objaviť nacistické a rasistické symboly. Konkrétne hákový križ a písmená WP.¹³ Prípacom sa podľa medializovaných informácií zaoberala a vzhľadom k absencii informácií o výsledku trestného konania, ešte zrejme aj zaoberá, Národná kriminálna agentúra Prezídia Policajného zboru, konkrétne jej Národná protiteroristická jednotka.

Stredisko odsudzuje akékoľvek verejne prezentované prejavy nacizmu, neonacizmu alebo iných radikálnych a extrémistických ideológií. Zároveň vyzýva k náležitej aktivite predovšetkým orgány činné v trestnom konaní.¹⁴ Cieľom ich činnosti musí byť dôsledné vyšetrenie uvedených prejavov. Stredisko však v uvedenom kontexte neapeluje len na OČTK. Vyzýva tiež školské zariadenia a iné výchovno-vzdelávacie útvary, v pôsobnosti ktorých je výchova mladých ľudí, k intenzívnejšej aktivite smerujúcej k implementácii prevenčných mechanizmov. Vítanou je spolupráca uvedených inštitúcií so samosprávnymi jednotkami. Tá by mala byť zameraná na usporadúvanie pravidelných edukatívnych podujatí, ktorých cieľovou skupinou by mala byť dospelávajúca mládež. V situáciách, k akej došlo v apríli v Piešťanoch, je nevyhnutné vyslať spoločnosti jasný signál odsúdenia obdobných prejavov. Učiniť tak možno práve prijímaním a následnou implementáciou prevenčných mechanizmov všade tam, kde zlyháva základná jednotka výchovného procesu, ktorou je rodina.

Zoznam mediálnych správ:

- <http://www.piestanskydennik.sk/rubriky/krimi/na-hrane-zakona/prejavy-neonacizmu-a-rasizmu-v-piestanoch-28267/>
- <https://mytrnava.sme.sk/c/20514049/na-pamatnik-piestanskeho-rabina-nastriekali-hakovy-kriz.html>

¹² Viac o živote tohto významného rabína na: https://en.wikipedia.org/wiki/Yissachar_Shlomo_Teichtal

¹³ Z medializovanej správy: „Symbolika WP, alebo tiež WPWW 1488 (White Pride World Wide 1488), čiže „biela hrdosť na celom svete“, v súčasnej dobe postupne nahrádza klasické hákové križe a skratky používané počas existencie fašistického Nemecka.“ Viac o symbolike „white pride“ na: https://en.wikipedia.org/wiki/White_pride

¹⁴ Ďalej v texte aj ako „OČTK“; pozn. Strediska.

Záver

Napriek skutočnosti, že na území Slovenskej republiky sa v minulom kalendárnom roku podstatne častejšie diskutovalo o potrebe boja proti extrémistickým prejavom, pričom zároveň došlo k implementácii noviel trestnoprávných kódexov,¹⁵ mediálny priestor bol opätovne plný informácií o nenávistných prejavoch smerovaných na konkrétne skupiny obyvateľstva. Slovenská republika prijala konkrétne opatrenia v boji proti nárastu miery extrémizmu a nenávistných trestných činov, avšak jedným dychom je nutné povedať aj to, že v otázke prevencie výrazne zaostávame za vyspelými demokratickými krajinami.

Krajinami, kde politické strany na propagáciu svojho presvedčenia nezneužívajú náboženstvo, ani zdravotne ťažko postihnutých ľudí. Krajinami, kde médiá „nepriľievajú olej do ohňa“ svojimi často neobjektívnymi informáciami, primárne sledujúcimi zvýšenie miery čitateľnosti pred napĺňaním ich skutočného poslania. Krajinami, kde orgány činné v trestnom konaní efektívne postihujú tzv. nenávistné trestné činy, ako aj krajinami, kde inštitúcie, zodpovedné za výchovu dospelých ľudí efektívne kooperujú so samosprávami na implementácii konkrétnych prevenčných mechanizmov, sledujúcich zníženie miery výskytu nenávistných prejavov.

Stredisko vyzýva zodpovedných aktérov k vyššej miere súčinnosti v procese prijímania a implementácie prevenčných mechanizmov. Boj proti výskytu rasistických, xenofóbnych, či antisemitistických prejavov nie je výlučne v pôsobnosti orgánov činných v trestnom konaní. Nevyhnutne musí dôjsť k zapojeniu ďalších aktérov do pomerne náročného procesu znižovania miery výskytu verejne prezentovaných extrémistických prejavov. Stredisko preto vyzýva samosprávne jednotky, školské zariadenia a iné výchovno-vzdelávacie zariadenia, aby si náležite uvedomovali svoje poslanie a kľúčovú rolu v kontexte eliminácie nárastu extrémizmu, či radikalizmu v spoločnosti. Jedine vysoká miera kooperácie zodpovedných aktérov prinesie želané výsledky. Výsledky, ktorých zrkadlom budú mediálne informácie o znížení miery výskytu nenávistných prejavov v spoločnosti. Výsledky korešpondujúce s verejným záujmom na zvyšovaní rozumnej miery tolerancie vo vzťahu k menšinám, žijúcim na území Slovenskej republiky.

¹⁵ Konkrétne ustanovení zákona č. 316/2016 Z. z. o uznávaní a výkone majetkového rozhodnutia v trestnom konaní v Európskej únii a o zmene a doplnení niektorých zákonov, dostupného na: <https://www.slovlex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2016/316/20170101.html>

Stredisko odporúča

- médiám, aby pri informovaní spoločnosti o nenávisných prejavoch neuprednostňovali zvýšenie miery čitateľnosti pred ich skutočným poslaním, ktorým je pravdivé informovanie verejnosti o veciach verejných
- mestám, obciam, vyšším územným celkom, t. j. samosprávnym územným jednotkám, aby prijímali prevenčné opatrenia súvisiace s informovaním verejnosti o nebezpečenstve šírenia nenávisťi namierenej voči skupinám obyvateľstva a zároveň, aby tieto opatrenia náležite implementovali v spolupráci so školskými a výchovno-vzdelávacími zariadeniami
- Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, aby informovalo verejnosť o prijímaní konkrétnych opatrení, ovplyvňujúcich vzdelávací proces na základných a stredných školách v Slovenskej republike, ktorých obsahom by boli konkrétne kroky smerujúce k eliminácii nenávisných prejavov u mládeže
- občianskym združeniam a iniciatívam, aby vytrvalo poukazovali na nebezpečenstvá prejavov, motivovaných nenávisťou k určitým skupinám obyvateľstva
- orgánom činným v trestnom konaní, aby postupovali efektívne a s náležitou mierou vážnosti pri odhaľovaní a vyšetrení tzv. extrémistických trestných činov

SLOVENSKÉ NÁRODNÉ STREDISKO PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Adresa: Laurinská 18, 811 01 Bratislava

Kontakt: info@snslp.sk

© 2018